

Inkludering og flerkulturelle fellesskap

**Et seminar- og presenasjonsopplegg om
inkludering og flerkulturelle fellesskap**

Frikirkelig studieforbund og
Kirkelig nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere

Innhold

Innledning

Hva og Hvorfor
Hvordan bruke opplegget?

Presentasjonsopplegg

1. Åpning
  - 1.1 Anbefalinger
  - 1.2 Humor
  - 1.3 Innfallsvinkler
  - 1.4 Virkemidler
2. Noen tall om innvandrere
3. Introduksjon
4. Integrering/inkludering
  - 4.1 Hva er inkludering/integrering
  - 4.2 Gjensidig Integrering
  - 4.3 Hindre for inkludering/integrering
  - 4.4 Bibelske begrunnelser
5. Flerkulturelle fellesskap
  - 5.1 Flerkulturelle fellesskap
  - 5.2 Ressursperm
  - 5.3 Smakebiter
6. Avslutning

Innledning

Hva og Hvorfor

Innhold

Dette presentasjonsopplegget inneholder motiverende stoff om temaet inkludering og flerkulturelle fellesskap og en presentasjon av ressurspermen "På vei mot et inkluderende samfunn. Hvordan skape flerkulturelle fellesskap?".

Målsetning

Målsetningen for presentasjonen er å skape interesse og engasjement for inkludering og flerkulturelt arbeid generelt og flerkulturelle fellesskap i form av flerkulturelle studie- og dialoggrupper spesielt.

Målgruppe

Målgruppen for presentasjonen er frivillige medarbeidere og ledere i menigheter og organisasjoner, pastorer, prester og menighetsarbeidere og grupper og enkeltpersoner som arbeider med inkludering/integrering.

Presentasjonsopplegget kan brukes ved lederkonferanser, årsmøter, medarbeiderkurs, sommerkonferanser, menighetssamlinger og andre aktuelle møteplasser i trossamfunn, kirkelige organer, menigheter og organisasjoner.

Utgiver

Presentasjonsopplegget er utviklet i 2006 gjennom et samarbeid mellom Frikirkelig studieforbund og Kirkelig nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere. Hege Irene Fossum (daglig leder i Studieforbundet) og Eva Frydenborg (koordinator i Flyktingenettverket) har utarbeidet opplegget sammen med Terje Aadne (integreringspastor i Baptistsamfunnet) og Zvonimir Vojtulek (regionleder i KIA Buskerud).

Hvordan bruke opplegget?

Presentasjonsopplegget består av:

- Brukerveiledning
- Stoff for muntlig fremstilling
- Stoff for fremvisning (visualisering)
- Samtalespørsmål og oppgaver til bruk i plenum eller grupper

... og det finnes i to forskjellige formater:

- Skriftlig utgave med ferdig trykte lysark
- Datafiler med brukerveiledning og stoff for muntlig fremstilling i Word og stoff for fremvisning i PowerPoint. Filene kan sendes pr e-post eller leveres på en CD-rom plate.

... og kan tilpasses etter behov

Dette er en fleksibel presentasjon som er ment å vare i minimum en halv time og maksimum to timer.

Du kan fritt legge til eller trekke fra momenter og tilpasse innholdet i forhold til:

- hvor lang tid du har fått til rådighet
- de som skal overvære presentasjonen din (målgruppen)
- dine egne erfaringer og formidlingsform

Den visuelle presentasjonen i datautgaven (visning på storskjerm) gir mest frihet til individuell tilpasning, siden du kan gå inn i filen og endre stoffet etter eget ønske.

Bruk av datautgaven

I PowerPoint må hvert enkelt lysbilde (lysark) hentes frem ved enten å trykke ned tasten "enter" på tastaturet, på en piltast eller med musepekeren. Med piltastene kan du bla deg både fremover og bakover i lysbildene.

På noen av lysbildene vises hele innholdet med en gang, ved andre kommer en og en linje frem automatisk med noen sekunders mellomrom. Ved noen av lysbildene må du selv aktivere hver enkelt linje etter hvert som du kommer til det aktuelle momentet i fremstillingen din. Se beskrivelse i notatsiden til PowerPoint-lysbildene og i teksten til presentasjonen i dette heftet.

Lykke til!

Send gjerne forslag til forbedringer til fsf@frikirkelig.no

Presentasjonsopplegg

1. Åpning

Hvordan du starter presentasjonen din kan være avgjørende for hvor vellykket den blir.

Åpningen skal vekke interesse hos tilhørerne, og har mye å si for hvor aktivt de følger med i fortsettelsen. Hvis du lykkes med å fange tilhørernes oppmerksomhet på en positiv måte fra starten, er det store muligheter for at effekten av presentasjonen bli god.

1.1 Anbefalinger

- Start presentasjonen med noe som er tankevekkende eller overraskende og som setter temaet i perspektiv
- Bruk gjerne humor
- Åpningen bør være positivt vinklet
- Pass på så tilhørere ikke føler seg kritisert eller vurdert
- Du skal skape et engasjement ut fra en positiv opplevelse
- Start gjerne presentasjonen med enten ett av virkemidlene eller en av innfallsvinklene i dette dokumentet. Bruk kun ett av dem, for åpningen bør være kort.
- Bruk noe som du føler deg komfortabel med og som du tror passer for de du skal holde presentasjonen for

1.2 Humor

Du kan gjerne starte med en vits før du benytter den innfallsvinkelen eller det virkemiddelet du har valgt.

Her er ett eksempel:

Den norske reke

Det var en gang en dansk fisker som var ute på rekefiske. Da han kom hjem fortalte han med begeistring sine venner at han hadde fanget en norsk reke. Hans venner lo av ham og spurte: Hvordan i all verden kan du vite at en reke er norsk? Jo, sa rekefiskeren, denne reken lå nede i garnet og ropte: *Jeg er en hummer, jeg er en hummer.*

1.3 Innfallsvinkler

Du kan åpne presentasjonen din med en innfallsvinkel i form av et tankevekkende spørsmål eller en kort tekst til refleksjon. Innfallsvinkelen kan "henge i luften" mens du går videre i presentasjonen. Du kan også la en eller to personer svare på innfallsvinkelen før du går videre. Vi anbefaler ikke å legge opp til en lengre dialog eller drøftelse på dette stadiet i presentasjonen.

Åpningen bør bestå av enten en av innfallsvinklene i dette kapitlet eller ett av virkemidlene i kapittel 1.4.

Forslag til innfallsvinkler:

- a)** Er det noen her som har bodd i utlandet? (ev. vært på en lengre reise)

Opplevde du noe som var vanskelig i møtet med befolkningen i landet?
Hvordan ønsker du å bli tatt imot som ny i et annet land?

- b)** Det blir ofte satt fokus på kulturforskjeller mellom etniske nordmenn og innvandrere. Det kan også være til dels store forskjeller mellom landsdeler og bygder internt i Norge. Kan du nevne noen eksempler?

(Eksempler: matkultur, tiltaleform, gjestfrihet, fordommer)

- c)** Hva er typisk norsk?

(Få frem at kulturen i Norge har berikende innslag fra andre land og kulturer, og at det er forskjeller mellom landsdeler og bygder internt i Norge)

- d)** Hva er norsk mat?

(Få frem at vanlig norsk hverdagskost og festmat er beriket med retter fra andre land og kulturer og at det er til dels store forskjeller mellom landsdeler og bygder internt i Norge)

- e)** Hvordan vil du beskrive en nordmann?

Avslutt gjerne med dette sitatet:

"Når folk spør meg hvor jeg kommer fra, svarer jeg India, siden jeg er født der, og jeg vet det er det de lurer på. Men jeg kunne like gjerne svare Asker eller Norge, for det er her jeg er vokst opp. Jeg har en fot i begge kulturene. Jeg blir like stolt enten det er Norges eller Indias landslag som vinner en konkurranse, og til middag lager jeg like ofte kjøttkaker og poteter som ris og curry. Jeg kler meg som jeg ønsker og har både tradisjonelle og moderne klær fra både India og Norge. Jeg føler meg mest knyttet til Norge og det er viktig for meg at jeg blir akseptert og er ønsket som en del av det norske samfunnet". (Askerkvinnen Gurbax)

Sitatet er etter tillatelse hentet fra heftet "Vi og De. En håndbok om kommunikasjon på tvers av kulturer" (IMDi, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet).

1.4 Virkemidler

Du kan starte presentasjonen din med et tankevekkende eller overraskende virkemiddel som setter temaet i perspektiv.

Du kan enten la virkemidlet "tale for seg selv" eller knytte en kort kommentar til det.

Husk å ta hensyn til gjeldende regler for kopiering, fremførelse og avspilling.

Åpningen bør bestå av enten ett av virkemidlene i dette kapitlet eller en av innfallsvinklene i kapittel 1.3.

a) Bilder og oppgaver

- Hvordan deler vi folk inn i grupper?

Kan du dele disse menneskene inn i fire grupper med tre personer i hver gruppe? Du kan selv velge inndelingskategorier

ill. Siv Lakou

Del gjerne forsamlingen inn i mindre grupper.

Vis illustrasjonen på lysarket/PowerPoint-lysbildet og les oppgaven.

Fasiten nedenfor gir ett svar som er logisk og som går opp. Har dere/gruppene funnet andre svar? Gjengi fasitsvaret før du går videre i presentasjonen din.

Fasit:

Tre har kort skjørt, tre har langt skjørt, tre har lange bukser, tre har korte bukser

Oppgaven med illustrasjon er hentet med tillatelse fra heftet "Vi og De. En håndbok om kommunikasjon på tvers av kulturer" (IMDi, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet).

b) Sanger

Du kan lese utdrag fra en sangtekst eller spille av sangen fra en CD-plate. Eller kanskje det er noen som kan fremføre den for dere?

Aktuelle sanger:

- "Det er Norge som er bra, det er Norge som er best" (Prima Vera)
- "Min bestemor" (Odd Børretzen)
Teksten finner du på side 23 i ressurspremen "På vei mot et inkluderende samfunn"
- Les (eller syng sammen) versene i sangen nedenfor mens du viser teksten på lysarket/PowerPoint-lysbildet.

*Jorden snurrer rundt og rundt
med barn på alle kanter
Over oss er himmelen
med stjerner og drabanter
Selv er vi så små så små
og jorden er så liten
Snurrer rundt og rundt
i himmelrommet hele tiden
rundt og rundt og rundt og rundt...*

*Negerbarn har gylden hud
og norske barn er hvite
det er ikke samme mat
og samme ting vi liker
Det er mye snodig man kan lage seg en rett av
Samme kan det være hvis d'er noe å bli mett av
Rundt og rundt...*

Kommenter:

Denne sangen hadde toleranse og forståelse som intensjon. Se nærmere på det siste verset. Ser du noe i teksten der som kan virke mot sin hensikt?

Konklusjon:

Teksten passer ikke inn i dagens virkelighet. Begrepet "negerbarn" bør unngås av hensyn til dem som tar seg nær av det ordet. Og det stemmer ikke at norske barn er bare hvite. I dag består den norske befolkningen av mennesker med forskjellig hudfarge og etnisk bakgrunn. Hvis vi skriver om sangen litt, får den en annen betydning. Det er bare å erstatte et par ord med ordet "noen".

Trykk på en tast (forskyv lysarket) så de to nye linjene i verset vises og les strofen høyt.

*Noen barn har gylden hud
og noen barn er hvite...*

c) Sitater, dikt og fortellinger

Les høyt ett av diktene eller ett av sitatene nedenfor.

Hvis du ønsker å vise det på skjerm, finner du de tre første på lysark/PowerPoint-lysbilde. I datautgaven må du selv aktivere visningen av høyre spalte i det første sitatet. Det andre sitatet vises automatisk, en linje av gangen. Det tredje sitatet vises i sin helhet med en gang.

Da jeg ble født var jeg svart
Når jeg fryser er jeg svart
Når jeg er varm er jeg svart
Når jeg er syk er jeg svart
Når jeg er redd er jeg svart
Når jeg dør er jeg svart

Da du ble født var du rosa
Når du fryser er du blå
Når du er varm er du rød
Når du er syk er du grønn
Når du er redd er du hvit
Når du dør er du lilla

... og du kaller meg farget! ...

15 år gammel gutt fra Jamaica

Mennesker hater ofte hverandre
fordi de frykter hverandre

De frykter hverandre
fordi de ikke kjenner hverandre

De kjenner ikke hverandre
fordi de ikke har kontakt med hverandre

De har ikke kontakt med hverandre
fordi de lever atskilt

Martin Luther King Jr.

”De kommer i stadig større grupper hit til byen. De tar jobbene fra oss og stiller stadig større krav om sosiale goder. De foretrekker å isolere seg i egne bydeler; særlig kvinnene gidder ikke lære seg språket vårt, og de forlanger at barna skal gå i egne klasser. Så snart de har skrappt sammen nok penger, sender de billetter til hjemlandet, slik at nære og fjerne slektninger også kan følge dem hit.”

Spør forsamlingen når de tror dette er sagt og om hvem.

Sitatet er en oversettelse fra en avis i Chicago, USA, skrevet på 1800-tallet, om norske innvandrere!

Mange nordmenn har bosatt seg i Spania, hele eller deler av året. Hvordan innretter de seg der?

Erfaring fra en etnisk menighet:

Som norsk integrasjonspastor var jeg på besøk i en etnisk menighet, og var med på deres gudstjeneste. Hele gudstjenesten var på deres språk, og jeg og min kone fulgte interessert med. Musikken og lovsangen var nydelig og samtidig veldig forskjellig fra "vår" musikk. Talen var forholdsvis lang den dagen, og midt i talen hørte vi ordet avtalegiro; da forsto vi at dette var en kollekttale.

Det var en rik opplevelse å få besøke denne fargerike og positive menigheten, men det ga oss samtidig mulighet for å oppleve hvordan nye landsmenn kanskje opplever en "norsk" gudstjeneste. Man fanger kanskje opp et enkelt ord, men ellers er det følelsen og atmosfæren man sitter igjen med. Dette var for oss selvfølgelig en god opplevelse, men vi ville sikkert som nordmenn oppleve dette som litt vanskelig søndag etter søndag.

Det gav meg kanskje likevel et visst innblikk i hvordan det kan være for en av våre nye landsmenn å sitte hver eneste søndag i en norsk forsamling og ikke forstå et eneste ord.

Noen ganger må vi gå i hverandres sko for å forstå hverandre.

---

d) Presenter en person

Benytt en av presentasjonene nedenfor. Be tilhørerne se for seg personen du beskriver. Les sakte en setning om gangen. Spør deretter om de opplevde at bildet av personen endret seg underveis.

Du velger selv om du bare skal lese høyt eller vise setningene på lysarket/PowerPoint-lysbildet mens du leser. Vis i så fall en setning av gangen. I datautgaven vises setningene automatisk, en av gangen.

- Hun er innvandrer
- Hun er innvandrerkvinn
- Hun er datter av innvandrere
- Hun er "fremmedkulturell"
- Designerens foreldre kommer fra Japan og er hhv. lege og dataekspert

- Han var innvandrer
- Han var sønn av innvandrere
- Han hadde mange navn som er vanskelig å huske
- Han var oppkalt etter mange fedre, slik det er vanlig i hans kultur
- Hans foreldre var av europeisk kongeslekt
- Han var kong Olav V av Norge

Presentasjonene er hentet med tillatelse fra heftet "Vi og De. En håndbok om kommunikasjon på tvers av kulturer" (IMDi, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet).

2. Noen tall om innvandrere

Vis lysarket/PowerPoint-lysbildet. I dataversjonen vises linjene automatisk, en av gangen.

Gjengi hele eller deler av teksten når fremvisningen er ferdig av hensyn til de som ev. ikke ser godt nok til selv å kunne lese teksten.

<u>Antall innvandrere i Norge</u>	
1885	21 447
1920	74 692
1970	75 738
1990	183 309
I dag:	ca 365 000

Dialog:

Benytt en eller flere av disse spørsmålene:

- Hvor mange innvandrere har menigheten (organisasjonen) din kontakt med?
- Hvor stor andel innvandrere er aktive i deres kirkesamfunn (organisasjon)?
- Har menighetens (organisasjonens) fokus på integrering av innvandrere endret seg i takt med denne samfunnsutviklingen?

3. Introduksjon

Kommenter:

Nå har vi satt fokus på innvandrere i Norge. I resten av dette seminaret skal vi se nærmere på ... (vis lysarket/PowerPoint-lysbildet og gjengi punktene).

Innhold
<ul style="list-style-type: none">
- Hva er inkludering/integrering?
- Hvorfor skal vi inkludere?
- Flerkulturelle fellesskap
- Ressurspermen om flerkulturelle fellesskap, et aktuelt verktøy dere kan bruke

4. Inkludering/integrering

4.1 Hva er inkludering/integrering

Foto: Truls Brekke, Dagbladet.
(Bilde av en innvandrer og en etnisk norsk kvinne med norske nasjonaldrakter som danser foran Slottet)

NB! Bildet kan etter tillatelse fra fotografen vises på overhead/storskjerm. Det er ikke tillatt å bruke bildet til annet formål.

En godt integrert innvandrer

Vis bildet på lysarket/PowerPoint-lysbildet før du sier følgende:

Her ser vi et typisk eksempel på en *godt integrert innvandrer*. Han har norske klær og holder på med norske aktiviteter, han setter pris på norske tradisjoner og verdier, som håndverk, kongehuset, folkemusikk og likestilling.

Vis deretter teksten under bildet mens du leser den høyt og tilføyer/viser "Eller...?" (i datautgaven må du selv aktivere tekstene til bildet)
(La dette spørsmålet "henge i luften" uten tilsvar fra deg eller tilhørerne dine.)

Fortell:

I forbindelse med integrering brukes ofte tre begreper: (vis lysarket/PowerPoint-lysbildet)

Noen definisjoner:

- Segregering - å skille
- Integrering - å føye sammen til en helhet (beholde sin kulturelle egenart og samtidig innordne seg normer og regler)
- Assimilering - å bli lik (å gi slipp på kultur, språk, tradisjoner)

Gjengi de enkelte definisjonene. I datautgaven vises de tre begrepene først, deretter kan du aktivere de enkelte definisjonene etter hvert som du gjengir dem.

Kommenter:

Oftest ser vi på de som blir mest mulig lik nordmenn som godt integrerte. Men er ikke det assimilering?

(Dette spørsmålet kan med fordel "henge i luften" uten tilsvar fra deg eller tilhørerne dine)

Dialog

Vurder om du her skal legge opp til en dialog med tilhørerne dine. Følgende spørsmål kan være aktuelle. Velg, tilpass eller lag nye spørsmål som du tror passer til forsamlingen. Tilhørernes holdninger og praksisen i deres menighet/organisasjon er både retningsgivende for hva det er aktuelt å utfordre dem på og hvordan utfallet av dialogen blir.

- Hva forventer du at innvandrere skal gjøre for å passe inn i det norske samfunnet?
- Hvor norske skal innvandrere bli for at vi kan kalle dem norske?
- Hvor langt skal etnisk norske gå for å imøtekomme innvandreres annerledeshet?
- Hvor mye annerledeshet tåler vi?
- Skal innvandrere bli som nordmenn, eller skal vi ha et samfunn der det er rom for alles kultur og egenart?
- Hvem har ansvaret for at innvandrere skal bli integrert i lokalsamfunnet? Hva går dette ansvaret ut på?
- Hvordan kan vi ev. endre holdningene våre?

Fortell:

Det finnes mange definisjoner på integrering, vi kan f.eks. snakke om at: (vis lysarket/PowerPoint-lysbildet nedenfor og gjengi teksten. I datautgaven vises automatisk en setning av gangen)

... alle skal ha like muligheter
... alle skal ha like rettigheter
... alle skal ha like plikter
... til å bruke sine ressurser

Kommenter:

Slik brukes begrepet bl.a. i Stortingsmelding nr. 17 (1996-97). Integrering er både et mål, noe vi vil oppnå. Og en prosess, noe vi jobber med, og som både nordmenn og innvandrere deltar i.

4.2 Gjensidig integrering

Formidling:

Vi må alle integreres! Vi må lære om hverandres kultur og bli kjent med hverandre. Vi må respektere hverandre og gi rom for å være annerledes. Vi må la mangfoldigheten få blomstre både i menigheten, i organisasjonen og i nærmiljøet. Etniske nordmenn har noe å lære av sine nye landsmenn, og de som er innflyttere har noe å lære av nordmenn. Vi har alle noe å tilføre hverandre og kan alle bidra med noe for fellesskapet.

Vi må legge til rette for en gjensidig integreringsprosess. Gjensidig integrering innebærer ikke at vi skal bli lik hverandre, men at vi med bakgrunn i vår egen identitet og med respekt for hverandre, kan tilpasse oss hverandre og fungere i et gjensidig samspill med hverandre.

4.3 Hindre for inkludering/integrering

Spør:

Dersom vi skal oppnå integrering, (eller en inkluderende menighet/organisasjon), hvilke hindre ser vi i vår sammenheng?

Du kan følge opp dette spørsmålet med en av de to alternativene nedenfor.

Alternativ 1

Samtale:

Få kort opp noen eksempler fra forsamlingen.

Ev. kan dere ha en kort diskusjon om dette.

Vis etter hvert punktene nedenfor (de er delt på to lysark/PowerPoint-lysbilder).

Først skal du vise/lese de tre første eksemplene, deretter strekpunktet.

Så skal du vise/lese de tre siste eksemplene, deretter strekpunktet.

Eksempler på hindre:

- Manglende norskkunnskaper
- Mangel på kunnskap om norsk samfunnsliv
- Mangel på formell og uformell kompetanse/ utdanning
  - innvandrernes hovedansvar (myndighetene legger til rette)
- Rasisme
- Diskriminering
- Frykt
  - nordmennesenes hovedansvar

Alternativ 2

Oppgave

Alle skriver en ting som hindrer integrering i den aktuelle sammenhengen, f.eks. menigheten. Ev. kan alle skriver to eller tre ting, avhengig av hvor mye tid man har. Hvert hinder skrives på en egen post-it lapp.

Så går alle og henger opp lappen på en tavle, et stort flippover ark e.l. Hvis man har skrevet det samme som noen andre, legges de oppå hverandre. En (gjerne en annen enn den som har innledningen) kan ta ansvaret for å lage noen grupperinger, slik at de hindrene som er nesten like blir lagt i gruppe sammen.

Forts. alt. a)

Lag en liste over de ulike hindrene.

Send disse ut til alle som var med på samlingen og be om at de følges opp. Ev. kan dere avtale at en leder/ gruppe etc. får ansvaret for å følge opp disse innspillene.

- NB! Det er viktig at dette får en eller annen form for oppfølging, og at det gis en tilbakemelding. Hvis ikke kan virkningen bli negativ, ved at man føler at man forsøker å gjøre noe for å skape integrering, men det nytter ikke.

Forts. alt. b)

Del forsamlingen opp i grupper. Hver gruppe får ett eller flere hindre. De får i oppgave å komme med noen forslag til hvordan man kan jobbe med dette/disse hindrene. Hver gruppe får så presentere sitt forslag.

Lag et referat som sendes ut til alle og til lederne. Bli helst enige om at noen har ansvaret for å følge opp og komme med en tilbakemelding på hva som blir gjort, f.eks. fra menighetsrådet, eldsterådet, en leder etc. etc.

4.4 Bibelske begrunnelser

Vis etter hvert skriftstedene på lysarkene/PowerPoint-lysbildene (de er fordelt på fire ark).

Bibelske begrunnelser

- 3. Mos 19, 33-34   Hvordan behandle innflyttere
- Rom 12, 13   Legg vinn på gjestfrihet
- Hebr 13, 2   Gjестfrihet – engler på besøk
- Matt 25, 40   ... gjorde dere mot meg
- Matt 25, 35-36   Jeg var fremmed... og dere tok imot meg

Formidling:

Du kan benytte teksten på side 9 i ressurspermen "På vei mot et inkluderende samfunn" etter hvert som du kommer til de enkelte skriftstedene. Alternativt kan du kun lese skriftstedene eller gjengi stoffet med dine egne ord.

5. Flerkulturelle fellesskap

5.1 Flerkulturelle fellesskap

Formidling:

Inkludering av innvandrere i lokalmiljøet er en oppgave som byr på mange utfordringer både for innvandrere og etniske nordmenn. Det handler om å gi og å ta imot, det handler om å bli utfordret på egne holdninger og fordommer, det handler om å ta vare på egen identitet i møtet med nye impulser, det handler om å vandre sammen i respekt for hverandres erfaringer, synspunkter og prioriteringer. Det handler om å være villig til å lære noe nytt og å gi rom for den enkeltes deltakelse.

Vis etter hvert punktene på lysarket/PowerPoint-lysbildet.

Flerkulturelle fellesskap:

- Kulturkvelder og internasjonale fester
- Temakvelder
- Flerkulturelle dialog- og studiegrupper

- Å bli kjent med hverandre er avgjørende
- Kunnskap er et godt hjelpemiddel
- Nettverk åpner mange dører

Formidling:

(Vis overskriften) Som menighet eller organisasjon kan vi bidra til større grad av integrering ved å skape anledninger og muligheter for etniske nordmenn og innvandrere til å møtes og bli kjent med hverandre. Flerkulturelle fellesskap kan bidra til at deltakerne øker den mellommenneskelige forståelsen som er avgjørende for samfunn preget av gjensidig respekt og gode og like utviklingsmuligheter for alle.

(Vis første kulepunkt) Det kan man gjøre ved å legge til rette for flerkulturelle fellesskap som kulturkvelder og internasjonale fester med kulturinnslag, et godt måltid og sosialt samvær.

(Vis andre kulepunkt) Man kan også ha temakvelder der man tar opp aktuelle temaer og utveksler erfaringer, også da med sosialt samvær rundt et måltid.

(Vis tredje kulepunkt) Enda større effekt har det hvis vi bygger fellesskap gjennom flerkulturelle dialog- og studiegrupper. Dette er mindre fellesskap der man møtes regelmessig. I små grupper er det lettere å få til en god dialog der alle er delaktige. Man kommer tettere innpå hverandre, blir enda bedre kjent med hverandre og fellesskapet blir sterkere. Flerkulturelle dialog- og studiegrupper er velegnet for både kunnskapsutvikling og relasjonsbygging. Man kan samtale om hverdagsaktuelle temaer, bli kjent med hverandres kultur og bakgrunn, lære av hverandres erfaringer og sammen finne frem til ny kunnskap og erkjennelse. Dette er en spennende arena til berikelse for både etniske nordmenn og innvandrere.

(Vis første og andre strekpunkt) Å bli kjent med hverandre er avgjørende for en vellykket integrering. Kunnskap både om hverandre og om det samfunnet vi lever i er også en forutsetning for å kunne fungere godt sammen og delta aktivt i samfunnslivet.

(Vis siste strekpunkt) Flerkulturelle nettverk åpner mange dører. De bidrar til at nye vennskap utvikles på tvers av etnisitet og de kan for mange være inngangsporten til sosialt samvær i lokalmiljøet og til deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjonsliv. Gjennom bekjentskap man får i det flerkulturelle fellesskapet, kan innvandrere få innpass på arbeidsmarkedet og få hjelp til å finne en passende bolig.

5.2 Ressursperm

Fortell mens du viser forsiden av permen på lysarket/PowerPoint-lysbildet:

Frikirkelig studieforbund har sammen med flere utarbeidet en ressursperm om hvordan man kan skape flerkulturelle fellesskap. Permen heter "På vei mot et inkluderende samfunn" og er utarbeidet sammen med Kristent interkulturelt arbeid, Norges kristne råd og Kirkerådet for Den norske kirke. Per Midteide har skrevet manus, men flere ressurspersoner og menigheter har bidratt med innspill både før skriveprosessen begynte og gjennom utprøving av materialet. Ressurspermen er godt mottatt og har fått gode anbefalinger fra både kontaktpersoner i IMDi (integrerings- og mangfoldsdirektoratet), Voksenopplæringsforbundet og ikke minst de som har prøvd den ut i praksis.

Vis etter hvert avsnittene nedenfor (de er delt på to lysark/PowerPoint-lysbilder):

Mål

- Inkludering/integrering i lokalmiljøet
- Relasjonsbygging og økt mellommenneskelig forståelse
- Økt kunnskap om hverandre og om det norske samfunnet

Innhold

- Råd, erfaringer og eksempler
- Oversikt over materiell, kurstilbud og organisasjoner
- Opplegg for flerkulturelle studieaktiviteter (flerkulturelle dialog- og samtalegrupper)

Perspektiv

- Diakonalt perspektiv
- Gjensidighet

Formidling:

(Vis målsetningen) Ressurspermen er et bidrag til menigheter, organisasjoner og enkeltpersoner som ønsker å skape økt kontakt og forståelse mellom mennesker fra ulike land og kulturer i lokalmiljøet. Den har som hensikt å bidra til ... (gjengi punktene)

(Vis punktene om innhold) Dette er en praktisk ressursperm og idébank som inneholder...
(gjengi punktene)

(Vis punktet diakonalt perspektiv) Ressurspermen har et diakonalt perspektiv, der det medmenneskelige står i fokus. Det handler om å hjelpe mennesker til å finne seg til rette i det norske samfunnet og til å bli en naturlig del av lokalsamfunnet. Diakoni er kirkens medmenneskelige omsorg og fellesskapsbyggende arbeid. Den diakonale handling har verdi i seg selv, så sant mennesker hjelpes til et bedre og mer meningsfylt liv. Diakonien er basert på likeverd, respekt og gjensidighet.

(Vis punktet gjensidighet) Gjensidighet er et annet og viktig perspektiv ved ressurspermen. Det dreier seg ikke bare om å lære innvandrere hvordan de skal bli kjent med norsk kultur, og bli bedre rustet til å fungere i det norske samfunnet, men det er også av avgjørende betydning for etniske nordmenn å lære om innvandreres kultur og religion, både for bedre å forstå mennesker med en annen bakgrunn enn den norske så vel som å utvide sitt eget perspektiv og sine kunnskaper om verden utenfor seg selv. Vårt utgangspunkt er at integrering skal være en prosess preget av gjensidighet. I oppleggene for de flerkulturelle dialog- og studiegruppene legges det opp til en gjensidig læringsprosess, der man deler med hverandre, lærer av hverandre og sammen utvikler ny kunnskap og forståelse.

Vis lysarket/PowerPoint-lysbildet.

<p>Dialog- og studieopplegg for 11 temaer</p> <p>Identitet Fordommer Livets merkedager Hjem og familie Kulturgrammatikk Det religiøse mangfold Kultur Matlaging og mattradisjon Politikk og samfunnsliv Når konflikten oppstår Verdier</p>

Kommenter:

I ressurspermen finner du opplegg for dialog- og studiegrupper over 11 sentrale temaer. Temaene er valgt ut fra de erfaringer som er høstet i møte med mennesker fra forskjellige kulturer. De tar opp spørsmål som oppleves aktuelle og viktige i det daglige liv.

Vis forsiden fra noen av temaene på lysark/PowerPoint-lysbilde

Forsiden fra temaene Identitet, Fordommer og Mat ligger klare for visning. Du velger hvor mange av dem du vil vise. Les høyt målgruppen, målet og deltemaene. Kommenter gjerne illustrasjonene.

Hvis du viser temaet mat, må du fortelle at man i dette opplegget både skal lage mat sammen og samtale om mat og mattradisjoner.

Vis lysarket/PowerPoint-lysbildet mens du gjengir punktene.

Opplegg for hvert tema:

- 4-5 samlinger á 3 timer
- Innledende stoff
- Spørsmål til samtale/dialog
- Praktiske oppgaver ved noen av temaene

Vis lysarket/PowerPoint-lysbildet:

Godkjent for tilskudd til studieaktiviteter

Mer Info:
www.frikirkelig.no
www.nkrs.no

Andre tilskudd, råd og ressurser:

www.flyktingenettverket.no
www.kianorge.no
www.imdi.no

Formidling:

Oppleggene i ressurspermen er godkjent for tilskudd til studieaktiviteter. Menigheter og lokallag som via sitt trossamfunn eller organisasjon er tilsluttet et studieforbund, har tilskuddsrett.

Minimumskravene for å få tilskudd, er at man har minst 12 studietimer og minst 5 deltakere som har deltatt 75 % av tiden. Man må føre fremmøtelister med navn adresse, fødselsår og avkryssing for fremmøte (mer informasjon finner du i ressurspermens kap VIII, side 90-91).

Informasjon om andre tilskuddsordninger kan du få ved henvendelse til flyktingenettverket, KIA Norge (Kristent Interkulturelt Arbeid) og IMDi (Integerings- og mangfoldsdirektoratet). Alle disse organisasjonene bidra også med råd om integrering og inkludering og noen av dem har ressurs- og veiledningsmateriell.

Fortsett med å fortelle at ...

Ressurspermen koster 395,- kr inklusiv fremtidige oppdateringer. Porto kommer i tillegg. Sidene med samtaleopplegg og oppgaver for de enkelte temaene kan dere fritt kopiere opp til gruppedeltakerne.

Du kan gjerne ta opp bestillinger. Hvis du har med noen eksemplarer, kan de som vil kjøpe en perm spare porto/emballasje på 120,- kr. Noter navn og adresse, så sender vi en giro. (Navn og adresse må vi uansett ha, så vi kan sende fremtidige oppdateringer til kjøperne)

5.3 Smakebiter

I denne delen kan dere gjennomføre deler av en samling fra ett av temaene for å gi ett innblikk i hvordan de flerkulturelle dialog- og studieoppleggene er.

Vi anbefaler å bruke en av smakebitene nedenfor. Du kan også plukke andre elementer fra ett av oppleggene i ressurspermen.

Del forsamlingen inn i grupper på ca 5 deltakere. Det kan være en fordel om du avtaler på forhånd med noen om å lede hver sin gruppe.

Når dere samles i plenum igjen, kan du be gruppelederne gi en kort rapport fra gruppesamtalene.

a) Identitet

Introduksjon:

Forstår alle ordet *identitet*? Finnes det ordet på alle språk?

Andre ord for identitet: *selv, person*.

Inngangssamtale:

Hver deltaker presenterer seg selv og sier navnet sitt. I tillegg skal de si litt om hvorfor de har fått navnet og hva navnet betyr.

Spørsmål til samtale:

- a) Hvilken betydning har navngiving i ulike kulturer?
Hvem bestemmer barnets navn?
- b) Hva er det første deltakerne vanligvis sier om seg selv i en presentasjon?
Drøft hva dette sier om tilhørighet.
- c) Hva betyr det å være "norsk"?

(Spørsmål om navn passer best i grupper med mennesker fra forskjellige kulturer)

b) Fordommer

Spørsmål til samtale:

- a) Hva er det første du legger merke til når du møter et fremmed menneske?
- b) Hva har utseendet å si for dine tanker og forestillinger om andre?
- c) Hva har media fortalt deg om hvordan ulike grupper av mennesker er eller oppfører seg?
Velg nærliggende eksempler: bergensere, nordlendinger, Oslo-folk, eller geografisk fjernere grupper som: amerikanere, afrikanere, spanjoler, israeleere, palestinere o.a.

6. Avslutning

Gi en utfordring mens du viser bildet på lysarket/PowerPoint-lysbildet:

Et flerkulturelt fellesskap

(Bilde)

Nå har vi snakket en del om inkludering og flerkulturelle fellesskap. Vi har fått noen tankevekkende innspill, som jeg oppfordrer dere til å gjøre noe konkret med. Snakk om dette med ledelsen i din menighet/organisasjon. Et av redskapene dere kan bruke for å komme i gang med - eller videreutvikle - det flerkulturelle arbeidet deres, er ressurspermen "På vei mot et inkluderende samfunn".

Start gjerne flerkulturelle dialog- og studiegrupper, eller kanskje dere vil prøve en kulturkveld eller en temakveld først? Mulighetene er mange, det er bare fantasien som setter grenser for hva dere kan få til!

La mangfoldigheten få blomstre i din menighet/organisasjon, og opplev hvilken berikelse det flerkulturelle fellesskapet er!